

Załącznik do Uchwały Nr 149/XXIII/08
Rady Miejskiej w Węglińcu
z dnia 27 sierpnia 2008 r

PROGRAM ROZWOJU OŚWIATY W GMINIE WĘGLINIEC W LATACH 2008 – 2013

PROGRAM RACJONALIZACJI SIECI SZKÓŁ W GMINIE

Węglińiec, czerwiec 2008

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
I. Inwentaryzacja zasobów Gminy Węgliniec w kontekście edukacji	4
1. Lokalizacja i ogólna charakterystyka geograficzna	4
2. Ludność gminy	5
3. Struktura gospodarcza gminy – infrastruktura techniczna	5
4. Infrastruktura społeczna	8
II. Diagnoza stanu oświaty na terenie gminy Węgliniec	10
1. Charakterystyka demograficzna populacji objętej kształceniem na poziomie przedszkolnym, szkolnym i gimnazjalnym	10
2. Sieć placówek oświatowych	15
3. Edukacja przedszkolna	18
4. Kadra nauczycielska	18
5. Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych	19
6. Diagnoza osiągnięć edukacyjnych uczniów	19
7. Stan bazy lokalowej w szkołach i przedszkolu z terenu Gminy Węgliniec	21
8. Nakłady na edukację	28
9. System zarządzania	30
III. Szanse i bariery rozwoju oświaty w gminie	31
IV. Cele i działania w zakresie edukacji	32
V. Monitoring, ewaluacja i konsultacje społeczne	43
Spis tabel	44

Wstęp

Edukacja jest bardzo ważną dziedziną życia społecznego, dlatego dla zapewnienia wysokiej jakości kształcenia należy stworzyć spójny i efektywny program działań służących optymalnemu rozwojowi najważniejszych podmiotów edukacji – dziecka na etapie wczesnoszkolnym, ucznia i dorosłego uczestnika kształcenia ustawicznego, a także nauczyciela, zaangażowanego w proces edukacji.

Głębokie zmiany społeczne, które rozpoczęły się w 1989 roku w Polsce przyniosły między innymi decentralizację systemu zarządzania. Samorządy terytorialne przejęły szereg zadań, na które mają bezpośredni wpływ w środowisku lokalnym. Obowiązkowym zadaniem własnym gminy stało się prowadzenie publicznych przedszkoli i szkół podstawowych, a od 1999 roku również gimnazjów. Reforma edukacji i uzyskanie przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej oraz przyjęte przez władze gminy programy rozwoju, jak również fakt, iż uległ dezaktualizacji dotychczasowy program rozwoju oświaty, obejmujący okres 2000-2007, sprawiły, że nastąpiła konieczność opracowania nowego Programu Rozwoju Oświaty.

Program Rozwoju Oświaty w Gminie Węgliniec stanowi podstawę do prowadzenia racjonalnej polityki oświatowej w okresie najbliższych pięciu lat.

Program Rozwoju Oświaty w Gminie Węgliniec w swej treści zawiera:

- ❖ ogólną charakterystykę gminy Węgliniec;
- ❖ diagnozę stanu oświaty w gminie;
- ❖ określenie silnych i słabych stron edukacji w gminie, analizę szans i zagrożeń;
- ❖ zdefiniowanie celów i działań,
- ❖ określenie programu i harmonogramu działań;
- ❖ określenie źródeł finansowania dla planowanych działań
- ❖ opis monitoringu, ewaluacji oraz konsultacji społecznych;

Program nie jest dokumentem „zamkniętym”, należy przyjąć, że mogą pojawić się czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, które w sposób istotny będą wpływać na założenia przyjęte w programie. Wówczas wystąpi konieczność zaktualizowania programu z

uwzględnieniem nowych czynników. Prognozowanym czynnikiem zewnętrznym może być rządowy projekt zmian w systemie oświaty, zakładający objęcie edukacją szkolną dzieci sześciolatek przy jednoczesnym zlikwidowaniu oddziałów zerowych.

I. Inwentaryzacja zasobów Gminy Węgliniec w kontekście edukacji.

1. Lokalizacja i ogólna charakterystyka geograficzna

Gmina Węgliniec położona jest w północno-zachodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie zgorzeleckim. W części wschodniej gmina graniczy z gminą Osiecznica. Południowa i południowo-wschodnia część granic łączy gminę Węgliniec z gminą Nowogrodzic – natomiast zachodnia i południowo-zachodnia – z gminą Pieńsk. Na północ od Węglińca znajdują się gminy: Przewóz i Łłowa oraz miasto Gozdnicza należące do województwa lubuskiego. Obszar gminy charakteryzuje dobrze rozwinięta i utrzymana sieć dróg gminnych. Główną arterią, przebiegającą przez cały obszar gminy, stanowiącą jedyne połączenie drogowe pomiędzy poszczególnymi miejscowościami w gminie jest droga wojewódzka nr 296. Poprzez tę drogę gmina ma połączenie z drogą krajową nr 4 oraz z autostradami A4 i A 18. Ponadto w Węglińcu znajduje się duży węzeł kolejowy z linią międzynarodową E30, stanowiącą element paneuropejskiego korytarza komunikacyjnego. Dzięki temu istnieją dogodne połączenia z ważnymi ośrodkami regionalnymi (Jelenia Góra, Legnica, Żagań, Zielona Góra), krajowymi (Wrocław, Warszawa, Katowice, Przemyśl) oraz zagranicznymi (Drezno).

Teren gminy przecina granica głównych jednostek fizyczno-geograficznych: Niziny Sasko-Łużyckiej i Sudetów. Część północną i środkową zajmują Bory Dolnośląskie zajmujące ponad 80% powierzchni gminy. Część południowa leży na terenie Pogórza Izerskiego. Węgliniec jest gminą miejsko-wiejską, której obszar wynosi 338,44 km². Administracyjnie Gminę Węgliniec tworzą: miasto Węgliniec, sołectwa: Ruszów, Kościelna Wieś, Jagodzin, Piaseczna, Stary Węgliniec, Czerwona Woda, Zielonka oraz osady: Dębówek, Polana i Okrąglica.

2. Ludność gminy

Gminę Węgliniec zamieszkuje (wg stanu na 31.05.2008) 9151 mieszkańców. Od 1996 roku liczba mieszkańców gminy wykazywała tendencję spadkową wskutek migracji młodych ludzi do większych miast. W ostatnich latach tendencja ta zaczyna zmieniać się. Przyczyną tego stanu jest migracja mieszkańców dużych miast na wieś w celu osiedlenia się. Wskaźnik koncentracji przestrzennej ludności na 1 km² wynosi 26 i jest kilkakrotnie niższy niż średnia w kraju – 124 osoby na km² i województwie dolnośląskim - 150 osób na km² oraz regionie jeleniogórskim - 120 osób na 1 km².

Stopa bezrobocia w gminie Węgliniec od kilku lat sukcesywnie spada. W roku bieżącym wskaźnik bezrobocia w gminie Węgliniec wynosi ok. 11,4 % (w roku 2003 wynosił ok. 23 %). Według informacji Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu, na terenie gminy Węgliniec zarejestrowanych jest wg stanu na dzień 30.04.2008r. 507 osób, w tym z prawem do zasiłku tylko 55. Zdecydowaną większość stanowią kobiety oraz osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych. Najmniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby z wyższym wykształceniem, dlatego tak ważna jest jakość usług edukacyjnych dających młodzieży solidne przygotowanie do dalszego kształcenia i zdobywania potrzebnych kwalifikacji.

3. Struktura gospodarcza gminy - infrastruktura techniczna

Ok. 82.29% powierzchni gminy położonej na terenie Borów Dolnośląskich stanowią lasy, przede wszystkim sosnowe. Nie brak tu również bagien i torfowisk. Słabe gleby nie stwarzają większych możliwości dla rozwoju rolnictwa. Prawdziwym bogactwem są lasy dostarczające surowca dla przemysłu drzewnego, przetwórstwa runa leśnego i gospodarki łowieckiej. W kompleksach leśnych zlokalizowane są liczne stawy hodowlane oraz tereny, które mogą być zagospodarowane na działalność wypoczynkowo-turystyczną.

Struktura gospodarcza gminy Węgliniec jest w zasadzie dwufunkcyjna i zdominowana przez funkcję transportową wynikającą z umiejscowienia w Węglińcu jednego z największych w kraju węzła transportowo-komunikacyjnego oraz funkcję leśną wynikającą z dużego udziału lasów w powierzchni gminy i związanej z tym gospodarki

leśnej i przemysłu drzewnego. W ciągu ponad 10-ciu ostatnich lat struktura gospodarcza gminy nie uległa znaczącym zmianom .

Działalność transportowa wskutek zmian wielkości przewozu towarów i osób, kosztów procesów przekształceń, modernizacji i automatyzacji uległa w wymiarze jakościowym pewnym ograniczeniom głównie w sferze zatrudnienia. Powstały natomiast nowe firmy spedycyjne, składowe i transportowe, wpisując się w sytuację na rynku i specyfikę gminy oraz wyznaczając kierunek rozwoju przekształceń funkcji transportowo-komunikacyjnej naszej gminy.

Węzeł kolejowy w Węglińcu podlega gruntownej przebudowie i modernizacji. Docelowo zgodnie ze strukturą rozwoju gminy, województwa oraz transportu w kraju ma to być ważne centrum logistyczne na granicy zachodniej.

Druga funkcja - leśna oparta na działalności trzech nadleśnictw Ruszów, Węglińiec i Pieńsk oraz cały przemysł drzewny będący pochodną gospodarki leśnej utrzymuje się na określonym – stałym poziomie obejmującym proste nieskomplikowane przetwórstwo drewna. Na obszarze gminy działa również kilka prywatnych zakładów przetwórstwa drzewnego. Z pozostałych ważniejszych dziedzin gospodarowania w gminie należy wspomnieć o przemyśle wydobywczym – kopalnia kwarcoplastu w Czerwonej Wodzie oraz kopalnia gliny w Zielonce. Nie małą rolę odgrywa w gminie również zakład przetwórstwa odpadów gumowych w Zielonce, jak również zakład pracy chronionej w Ruszowie, produkujący odzież ochronną.

Na terenie gminy w strategii rozwoju gospodarczego wyznaczono tereny pod rozwój działalności gospodarczej w Czerwonej Wodzie i Ruszowie

W bezpośrednim otoczeniu gminy Węglińiec wręcz na granicy gminy w specjalnej strefie ekonomicznej w Wykrotach w 2001 roku rozpoczęto budowę kilku nowych wcale nie małych zakładów przemysłowych. Obecnie funkcjonuje już jedenaście zakładów, które zdecydowanie przyczyniły się do spadku bezrobocia jak również przyczyniają się do wzrostu ludności głównie poprzez napływ siły roboczej z poza gminy.

W ostatnich 10-ciu latach nastąpił zdecydowany rozwój, również mierzony wielkością zatrudnienia, w tzw. sektorze usługowym - głównie w handlu. Co prawda tworzenie dużych centrów handlowych powoduje określone zagrożenia dla tej działalności, jednak przedstawione wyżej tendencje rozwoju działalności przemysłowej i pochodnych dają szansę na podtrzymanie rozwoju usług na terenie gminy.

Rozwój gospodarczy gminy limitowany jest stanem rozwoju tzw. infrastruktury technicznej tj. urządzeń technicznych umożliwiających funkcjonowanie przemysłu. Podstawowe elementy infrastruktury technicznej są dostępne w stopniu zadowalającym chociaż różnie wygląda to w przekroju poszczególnych miejscowości.

W wodociąg uzbrojony jest cały obszar gminy z wyłączeniem części Kościelnej Wsi, Okrąglicy i Polany. W niektórych miejscowościach pojawiają się problemy z jakością wody. Kanalizacja z oczyszczalnią ścieków funkcjonuje w Węglińcu. Istnieje tu możliwość podłączenia i zrzutu ścieków kolejnych dwu miejscowości tj. Starego Węglińca i Czerwonej Wody. Istotnym problemem jest brak kanalizacji w północnej części gminy. Opracowana została koncepcja sanitacji obszaru gminy. Według wstępnych szacunków, uregulowanie tej kwestii wymaga nakładów sięgających 70 mln zł, co stanowi blisko 4-krotną wielkość wszystkich dochodów budżetu gminy.

Podstawowe zaopatrzenie w energię elektryczną jest gwarantowane w całej gminie, przy czym w Czerwonej Wodzie w każdej chwili istnieje możliwość uzyskania podłączenia dowolnej zapotrzebowanej mocy. W Ruszowie i okolicy natomiast sytuacja jest zdecydowanie gorsza i dodatkowe zapotrzebowanie dużych mocy wymaga nakładów inwestycyjnych. Gmina dysponuje wysypiskiem odpadów, zlokalizowanym w Gozdnicy oraz wprowadziła program segregacji śmieci. Brak jest sieci gazowej, chociaż przez południową część gminy biegnie gazociąg wysokiego ciśnienia i istnieje możliwość dla dużych odbiorców wybudowania stacji redukcyjnej i podłączenia do sieci.

Ważnym problemem w zakresie infrastruktury technicznej jest brak powszechnego dostępu do szerokopasmowego Internetu. Problem ten dotyczy prawie wszystkich miejscowości w gminie z wyłączeniem Węglińca, Czerwonej Wody i Ruszowa.

Obszar gminy charakteryzuje dobrze rozwinięta i utrzymana sieć dróg gminnych. Wciąż jednak występują odcinki dróg wiejskich, które nie mają twardej ulepszonej nawierzchni, co w pewnym stopniu utrudnia realizację dowozów dzieci do szkół podstawowych i gimnazjów.

Transport zbiorowy realizowany jest przez Przedsiębiorstwo PKS Zgorzelec oraz firmy prywatne, które zabezpieczają przewozy wewnątrz gminy, jak i poza jej granice.

Ponadto w Węglińcu znajduje się duży węzeł kolejowy ze zmodernizowaną linią międzynarodową E 30 stanowiącą element paneuropejskiego korytarza komunikacyjnego

oraz linią północ-południe łączącą Jelenią Górę i tzw. Worek Turoszowski z Zieloną Górą i Szczecinem.

Aktualnie realizowanych jest ok. 35 kursów dziennie, z czego najwięcej na trasach Węglińiec – Zgorzelec oraz Ruszów – Zgorzelec. Wynika to z zapotrzebowania oraz powiązań funkcjonalnych miejscowości wewnątrz gminy i z otoczeniem związanych z dojazdami do miejsc pracy, nauki itp. Połączenia komunikacyjne z innymi pobliskimi miastami tj. Lubań, Bolesławiec, Żary to prawie w 100 % połączenia kolejowe o znacznie niższej częstotliwości kursowania. Ponadto z Węglińca są połączenia do: Jeleniej Góry, Legnicy, Żagania, Zielonej Góry, Wrocławia, Warszawy, Katowic, Przemyśla oraz Drezna. Taki układ komunikacyjny ma bardzo duży, a często i decydujący wpływ na wybór przez młodzież naszej gminy szkół ponadpodstawowych.

Węglińiec położony jest w północnej części powiatu zgorzeleckiego graniczącego z dwoma państwami: Niemcami i Czechami. W odległości ok. 20 km od Węglińca znajduje się przejście graniczne w Jędrzychowicach, ok. 30 km w Zawidowie, Zgorzelcu i Przewozie. Położenie gminy w bezpośredniej bliskości granicy z Niemcami wymusza rozwój oświaty w kierunku solidnej nauki języków obcych a zwłaszcza j. niemieckiego. W konsekwencji przystąpienia Polski do Unii Europejskiej znajomość języka obcego pozwoli na uczestniczenie polskiej młodzieży w strukturach oświaty europejskiej poprzez poznawanie kultury i realiów życia codziennego żyjących obok nas sąsiadów, współpracę szkół na różnych poziomach, czy też naukę w szkołach bezpośrednio po drugiej stronie granicy.

Gmina posiada rozległe kontakty w tym również w zakresie oświaty z gminami niemieckimi (Horka, Rothenburg), norweską i czeską. Obecnie finalizowana jest współpraca z gminą hiszpańską i fińską. Podstawową jednak barierą w rozwoju tych kontaktów i szerokiego uczestnictwa w niej dzieci, młodzieży jest brak znajomości języków obcych.

4. Infrastruktura społeczna

Gmina Węglińiec posiada dobrze rozwiniętą i dostępną sieć placówek służby zdrowia zapewniających opiekę ambulatoryjną. Ośrodki zdrowia znajdują się w Węglińcu, Ruszowie i Czerwonej Wodzie. Opiekę zdrowotną w Węglińcu zapewnia niepubliczny zakład opieki zdrowotnej oraz podstacja pogotowia ratunkowego. Jest tu również apteka.

Natomiast w Ruszowie i Czerwonej Wodzie usługi zdrowotne są świadczone przez POZ ze Zgorzelca.

Gmina dysponuje wystarczającą w stosunku do potrzeb bazą obiektów kulturalnych. Domy Kultury znajdują się w Węglińcu, Ruszowie, Starym Węglińcu oraz w Czerwonej Wodzie. W miejscowościach tych znajdują się również biblioteki publiczne. Świetlice wiejskie są w Jagodzinie, Zielonce, Piasecznej i w Kościelnej Wsi. Domy kultury zostały zmodernizowane w okresie ostatnich czterech lat. Trwa proces modernizacji świetlic wiejskich. W najbliższym czasie planowana jest modernizacja świetlicy wiejskiej w Jagodzinie oraz przebudowa obiektu przy Placu Wolności na centrum kultury w Węglińcu, jak również modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Zielonce. Obiekty te stanowią zaplecze dla wszelkiego rodzaju aktywności społecznej, realizowanej przez gminną instytucję kultury oraz kilkanaście różnych stowarzyszeń aktywnie wspieranych przez gminę.

Na bazie obiektów kulturalnych funkcjonuje pięć świetlic środowiskowych zapewniających opiekę dzieciom pochodzącym z tzw. trudnych środowisk.

W gminie funkcjonuje 11 klubów sportowych. Kluby sportowe wykorzystują istniejącą bazę sportową, którą stanowią:

- ❖ w Węglińcu: pełnowymiarowa sala sportowa wraz z zapleczem socjalnym, kompleks boisk o sztucznej nawierzchni, boisko do piłki nożnej wraz z zapleczem socjalnym,
- ❖ w Czerwonej Wodzie: kompleks boisk o sztucznej nawierzchni oraz boisko do piłki nożnej wraz z zapleczem socjalnym,
- ❖ w Ruszowie: pełnowymiarowa sala sportowa wraz z zapleczem socjalnym, boisko do piłki nożnej wraz z zapleczem socjalnym.

Istnieje potrzeba uzupełnienia bazy sportowej w Starym Węglińcu i w Ruszowie o kompleksy boisk ze sztuczną nawierzchnią. Boiska w Ruszowie są przewidziane do realizacji w 2009 roku w ramach rządowego programu ORLIK 2012. Planuje się również budowę boiska o nawierzchni tartanowej w Zielonce.

Funkcjonujące na terenie gminy stowarzyszenia bardzo aktywnie włączają się w realizację funkcji opiekuńczych, socjalnych, wychowawczych i kulturalnych ustawowo przypisanych gminie. Taka forma działalności przy ograniczonych środkach publicznych pozwala je efektywnie wykorzystać, pomnożyć o dodatkowe fundusze w/w organizacji i sponsorów co w połączeniu z aktywnością członków stowarzyszeń i sympatyzujących

osób z zewnątrz daje efekty, które nie są możliwe do osiągnięcia w innym układzie organizacyjnym.

II. Diagnoza stanu oświaty na terenie gminy Węgliniec

1. Charakterystyka demograficzna populacji objętej kształceniem na poziomie przedszkolnym, szkolnym i gimnazjalnym

W tworzeniu lokalnej polityki oświatowej bardzo ważną rolę odgrywają perspektywy rozwoju demograficznego lokalnej populacji. Jest to najważniejszy czynnik limitujący rozwój szkół, szczególnie istotny w aktualnym systemie oświatowym. Skutkiem przeobrażeń społeczno - gospodarczych w Polsce był spadek poziomu zamożności społeczeństwa utrzymujący się do 2005 roku. W drugim roku po przyjęciu Polski do Unii Europejskiej pojawiły się pierwsze symptomy stabilizacji i poprawy sytuacji życiowej mieszkańców gminy. W tym czasie w okres reprodukcyjny weszły roczniki drugiego wyżu demograficznego. Obserwuje się również pierwsze powroty z emigracji zarobkowej. Powyższe zjawiska przekładają się na tendencje w liczbie urodzeń.

Dane za lata 1998 - 2005 wskazują na systematyczny spadek liczby urodzeń na terenie gminy. Natomiast już w latach 2006 - 2007 i pierwszych pięciu miesiącach 2008 roku obserwuje się wzrost liczby urodzeń.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008* prognoza na podstawie urodzeń do 31.V.2008
Gmina Węgliniec	101	97	94	89	92	81	60	54	97	95	92

Tabela nr 1. Liczba urodzeń w gminie w latach 1998-2008 (opracowanie własne)

PROGRAM ROZWOJU OŚWIATY W GMINIE WĘGLINIEC W LATACH 2008 – 2013

Liczbę uczniów w placówkach oświatowych prognozuje się głównie w oparciu o wskaźnik, jakim jest liczba urodzeń w danym roku. Z tabeli nr 1 wynika, iż liczba urodzeń w gminie Węgliniec sukcesywnie zmniejsza się. Na podstawie tej tabeli można wywnioskować, że w roku szkolnym 2012/2013 w klasach pierwszych szkół podstawowych w gminie będzie o 42,55% uczniów mniej niż w roku szkolnym 2007/2008. W kolejnych latach sytuacja ustabilizuje się, ponieważ liczba urodzeń w latach 2006-2008 jest podobna do urodzeń w latach 2000-2002. Analiza danych z tabeli 1 pozwala wywnioskować, iż w roku szkolnym 2011/2012 wprowadzenie obowiązku szkolnego dla sześciolatków byłoby bardzo korzystne. Liczba uczniów klasy pierwszych wynosiłaby wówczas 114 osób.

Tendencja spadkowa liczby urodzeń nie następuje równomiernie w poszczególnych latach, jak również w poszczególnych miejscowościach, co potwierdzają dane w tabeli nr 2. Z tabeli tej wynika, iż w Węglińcu liczba uczniów w klasie I szkoły podstawowej w roku szkolnym 2012/2013 w porównaniu do roku szkolnego 2007/2008 zmniejszy się o 40% - w Starym Węglińcu o 28,57% - w Czerwonej Wodzie o 33,33%, a w Ruszowie aż o 52,94%.

Szkoła podstawowa	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008* prognoza na podstawie urodzeń do 31.V.2008
Węgliniec w tym :	42	28	35	35	22	34	21	21	37	36	29
Węgliniec	38	23	30	32	22	30	19	19	32	29	19
Zielonka	4	5	5	3	0	4	2	2	5	7	10
Stary Węgliniec	11	10	7	7	17	11	5	5	10	13	7
Czerwona Woda	20	25	18	15	18	11	12	12	21	18	22
Ruszów w tym:	28	34	34	32	35	25	22	16	29	28	24
Ruszów + okolice	19	26	24	21	27	18	18	13	21	20	21
Jagodzin	4	6	8	6	4	6	3	2	6	5	3
Piaseczna	4	2	2	5	4	1	1	1	2	3	0
Ogółem	101	97	94	89	92	81	60	54	97	95	92

Tabela nr 2. Liczba urodzeń w miejscowościach należących do poszczególnych obwodów Szkolnych (opracowanie własne)

Jednakże w kolejnych latach szkolnych liczba uczniów klas pierwszych ustabilizuje się na poziomie podobnym do dzisiejszego.

PROGRAM ROZWOJU OŚWIATY W GMINIE WĘGLINIEC W LATACH 2008 – 2013

W gimnazjach spadek liczby uczniów do roku szkolnego 2006-2007 nie będzie aż tak znaczący jak ma to miejsce w szkołach podstawowych, bo wyniesie około 20%, przedstawia to poniższa tabela nr 3. Silny spadek liczby uczniów w gimnazjach nastąpi w kolejnym okresie programowania tj. w latach 2017-2019, kiedy to do gimnazjum pójda dzieci urodzone w latach 2004-2005.

Wyszczególnienie		rok szkolny								
		08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17
Gimnazjum w Węglińcu	liczba uczniów	242	235	223	223	201	199	196	180	174
	liczba oddziałów	10	10	10	10	9	9	9	9	9
Gimnazjum w Ruszowie	liczba uczniów	125	114	121	92	90	93	96	100	101
	liczba oddziałów	6	6	6	6	6	6	6	6	6
RAZEM	liczba uczniów	367	345	344	315	291	292	292	280	275
	liczba oddziałów	16	16	16	16	15	15	15	15	15

Tabela nr 3 Przewidywana liczba uczniów w gimnazjach w latach 2008 – 2017

PROGRAM ROZWOJU OŚWIATY W GMINIE WĘGLINIEC W LATACH 2008 – 2013

Nazwa szkoły	2008/2009		2009/2010		2010/2011		2011/12		2012/13		2013/14	
	liczba uczniów	oddziały	liczba uczniów	oddziały	liczba uczniów	oddziały	liczba uczniów	oddziały	liczba uczniów	oddziały	liczba uczniów	oddziały
Szkoła Podstawowa w Węglińcu	248	13	234	13	217	12	196	11	205	11	206	11
Szkoła Podstawowa w Czerwonej Wodzie	131	7	123	7	119	7	111	7	107	7	107	7
Szkoła Podstawowa w Starym Węglińcu	81	6	74	6	68	6	62	6	62	6	68	7
Szkoła Podstawowa w Ruszowie	227	14	216	13	210	12	198	11	193	11	187	11
Gimnazjum w Ruszowie	125	6	114	6	121	6	92	6	90	6	93	6
Gimnazjum w Węglińcu	242	10	235	10	223	10	223	10	201	9	199	9
Razem	1054	56	1136	55	958	53	882	51	858	50	860	51

Tabela nr 4. Przewidywana liczba uczniów w latach 2008-2014.(opracowanie własne)

Liczba urodzeń jest szczególnie ważna przy projektowaniu sieci szkół. Nie jest to jednak czynnik jedyny. Na liczbę uczniów w poszczególnych placówkach oświatowych wpływa również saldo migracji zewnętrznej i wewnętrznej. W tabeli nr 5 przedstawiono saldo migracji w okresie od 2005 roku do maja 2008 roku według poszczególnych miejscowości w gminie. Analizę przeprowadzono na podstawie liczby osób zameldowanych i wymeldowanych w poszczególnych miejscowościach w badanym okresie.

miejscowość	saldo migracji				
	2005	2006	2007	2008	Razem
Węgliniec	-22	-13	-28	-8	-71
Czerwona Woda	4	0	0	2	6
Stary Węgliniec	5	0	7	3	15
Zielonka	-3	2	-7	1	-7
Piaseczna	2	-3	4	1	4
Jagodzin	0	-4	3	0	-1
Ruszów	-6	-15	-10	-8	-39
Kościelna Wieś	1	0	2	-3	0
Okraglica	0	-2	2	-1	-1
Polana	0	-1	0	-4	-5
Dębówek	1	0	1	0	2
Ogółem gmina	-18	-38	-26	-17	-

Tabela nr 5. Saldo migracji w gminie Węgliniec w latach 2005-2008

Z powyższych danych wynika, iż największy odpływ ludności występuje w Węglińcu i w Ruszowie. Najwyższe dodatnie saldo migracji w gminie występuje w Starym Węglińcu. Natomiast Węgliniec charakteryzuje się najwyższym ujemnym wskaźnikiem migracji.

Saldo migracji nie przekłada się wprost na liczbę uczniów w szkołach. Podstawowymi czynnikami implikującymi migracje są wyjazdy i powroty w celach zarobkowych, Specjalna Strefa Ekonomiczna w Jeleniowie, oferta nieruchomości i atrakcyjność poszczególnych miejscowości. Dopiero kompilacja w/w czynników określa miejsce i status migracji co w okresie kilkuletnim jest trudne do przewidzenia, dlatego też w zakresie prognozowania funkcjonowania oświaty należy opierać się jedynie o przedstawioną wyżej tendencje.

2. Sieć placówek oświatowych

Na terenie Gminy Węglińiec znajduje się 7 publicznych placówek oświatowych oraz dwie placówki niepubliczne. Placówkami publicznymi, prowadzonymi przez gminę są: Miejskie Przedszkole Publiczne im. Św. Mikołaja w Węglińcu, Szkoła Podstawowa im. Marii Krasickiej w Węglińcu, Szkoła Podstawowa w Czerwonej Wodzie, Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica w Starym Węglińcu, Szkoła Podstawowa im. Bohaterów 37 pp 7 Dywizji II Armii WP w Ruszowie oraz Gimnazjum w Węglińcu i Gimnazjum im. Orłąt Lwowskich w Ruszowie.

W szkołach na terenie gminy Węglińiec uczy się 1138 uczniów w 58 oddziałach, w tym w 17 oddziałach w gimnazjum. W każdej szkole podstawowej prowadzony jest oddział przedszkolny dla sześciolatków. Średnia liczba uczniów w oddziale szkole podstawowej wynosi 16,17 uczniów a w gimnazjum – 20,23.

Stan sieci publicznych szkół podstawowych oraz granice ich obwodów na terenie Gminy Węglińiec przedstawia się następująco:

L.p.	Siedziba szkoły	Granice obwodu
1.	SP Węglińiec	Węglińiec Zielonka
2.	SP Czerwona Woda	Czerwona Woda
3.	SP Stary Węglińiec	Stary Węglińiec
4.	SP Ruszów	Ruszów Kościelna Wieś, Jagodzin Piaseczna Polana Okraglica Dębówek

Tabela nr 6 Obwody szkół w gminie Węglińiec

Niezbyt duże zmiany demograficzne na terenie rozproszonym przestrzennie nie pozwolą na tworzenie oddziałów o liczebności zbliżonej do zdefiniowanej w ministerialnych wskaźnikach. Może dojść do sytuacji, że warunek minimum 150 uczniów na gimnazjum i 100 uczniów na szkołę podstawową nie zawsze będzie spełniony.

W takiej sytuacji znajduje się Gimnazjum w Ruszowie, gdzie już zostały podjęte działania na rzecz przejęcia dodatkowych uczniów spoza obwodu szkoły. Przeanalizowano opcję likwidacji tej placówki i przeniesienie dzieci z okolic Ruszowa do Gimnazjum w Węglińcu. Działanie to spowodowałoby zmniejszenie liczby oddziałów gimnazjalnych w gminie maksymalnie o 3 oddziały, w roku gdy dowożonych będzie ok. 100 uczniów. Utworzenie jednego dużego gimnazjum w Węglińcu pociągnie za sobą następujące koszty:

- ❖ w trybie pilnym należałoby wybudować 6 pomieszczeń do nauki oraz rozbudować istniejące zaplecze socjalne - wydatek inwestycyjny rzędu 2,5 mln złotych, dodatkowo koszty wyposażenia tych sal,
- ❖ dodatkowy wzrost kosztów dowozu o ok. 100 000 zł w roku szkolnym (transport + opieka nad uczniami),

Ze względu na duże odległości między poszczególnymi miejscowościami w gminie (obszar gminy to ponad 300 km²), istniałby duży problem z dowożeniem uczniów do Węglińca. Dowóz musiałby być zorganizowany dwuetapowo. Młodzież z osad i wsi rozrzuconych w lasach wokół Ruszowa (Kościelna Wieś, Polana, Dębówek i Okraglica) należałoby dowieźć samochodem terenowym do Ruszowa, a następnie autobusem do Gimnazjum w Węglińcu (odległość Ruszowa od Węglińca – 15 km), co spowoduje wydłużenie drogi i czasu dojazdu. Młodzież musiałaby pozostawać ok. 10 godzin poza domem wyjeżdżając ok. 7 rano a wracając po godzinie 16-tej. Uciążliwość tych dojazdów nasili się w okresie jesienno-zimowym powodując dodatkowo niepewność punktualnego dotarcia na zajęcia szkolne. Problem związany z dojazdami do Węglińca może skutkować tym, że część uczniów skorzysta z oferty edukacyjnej oferowanej przez gminę Osiecznica lub z oferty edukacyjnej gimnazjum w Gozdnicy - województwo lubuskie. Miejscowości te są położone bliżej Ruszowa niż Węgliniec. Zjawisko to byłoby niekorzystne dla gminy Węgliniec, ponieważ pogłębiłoby się ujemne saldo migracji z Ruszowa i okolic oraz , co równie ważne , zmniejszeniu o około 0,5 mln zł. uległaby wysokość subwencji oświatowej.

Mając na uwadze powyższe uwarunkowania ekonomiczne, społeczne a przede wszystkim dobro uczniów oraz wzrastające koszty utrzymania jednego dużego gimnazjum i konieczność poniesienia dodatkowo dużych nakładów inwestycyjnych należy stwierdzić, że istniejąca sieć gimnazjów na terenie Gminy i Miasta Węgliniec jest optymalna. Pozwala ona realizować obowiązki oświatowe nałożone na gminę przy najniższych kosztach z

założeniem osiągnięcia porównywalnych, a nawet wyższych, efektów dydaktycznych (obciążenie uczniów męczącymi dojazdami do szkół negatywnie wpłynie na przyswajanie przekazywanej wiedzy).

Kolejny problem optymalizacji sieci szkół dotyczy Szkoły Podstawowej w Starym Węglińcu. Wskaźniki urodzeń sugerują likwidację placówki, jednakże dodatnie saldo migracji w tej miejscowości wskazuje na potrzebę dogłębnej analizy problemu.

Formalna likwidacja Szkoły Podstawowej w Starym Węglińcu nawet przy obecnie rejestrowanych urodzeniach zagraża koniecznością rozbudowy Szkoły Podstawowej w Węglińcu bądź prowadzeniem nauczania w systemie zmianowym.

Stan obiektu Szkoły Podstawowej w Starym Węglińcu, jego wyposażenie oraz wzrastające tendencje demograficzne w pełni uzasadniają prowadzenie funkcji oświatowej na poziomie szkoły podstawowej w Starym Węglińcu.

Oczywistym jest, że racjonalizacja sieci szkół podstawowych i gimnazjów może oznaczać potrzebę utworzenia w przyszłości zespołów szkół lub przekształcenie w filię, po uprzedniej analizie efektywności finansowej i społecznej planowanych zmian. W prowadzonych analizach należy uwzględniać trudno mierzalny efekt wynikający ze statusu samodzielności placówki oświatowej przejawiający się w aktywności, przedsiębiorczości, inicjatywie wszystkich organów samodzielnej szkoły. Natomiast odrębną kwestią jest racjonalizacja liczby oddziałów w szkołach, która powinna uwzględniać zasadę, iż nowy oddział tworzony jest w przypadku, gdy liczba dzieci z obwodu szkoły przekracza 30 (z wyłączeniem oddziałów „0” w szkołach podstawowych, gdzie liczba uczniów nie może być wyższa niż 25). Należy unikać sytuacji, w której tworzone są nowe oddziały wskutek przyjęcia do szkoły uczniów spoza obwodu. Powyższe odnosi się do uczniów z terenu Gminy Węglińiec.

Sposób zorganizowania dojazdu uczniów do szkół w Ruszowie i w Węglińcu został wypracowany w ciągu ostatnich lat. Łączna długość trasy dowozu w ciągu dnia wynosi 420 km. Obecnie do minimum ograniczono czas oczekiwania uczniów na autobus szkolny. Maksymalnie uczniowie muszą czekać 20 minut na autobus. W tym czasie mogą korzystać z biblioteki szkolnej lub świetlicy. Usługi transportowe świadczą firmy wyłonione zgodnie z prawem zamówień publicznych. Przyjmując założenie dowolności wyboru szkoły przez rodziców dopuszcza się możliwość przewozu dzieci do innych placówek niż wynikałoby to z podziału na obwody szkolne.

3. Edukacja przedszkolna

Funkcjonujące w Ruszowie, Czerwonej Wodzie przedszkola niepubliczne, jak również przedszkole publiczne w Węglińcu oraz oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych w Ruszowie, Starym Węglińcu, Węglińcu i w Czerwonej Wodzie. zaspokajają zgłaszane potrzeby w zakresie wychowania przedszkolnego dzieci w wieku od 3 do 6 lat. Do rozwiązania pozostaje problem doposażenia i remontów przedszkoli, a zwłaszcza doposażenia ogrodów przedszkolnych w Ruszowie i w Czerwonej Wodzie, w urządzenia bezpieczne i rozwijające sprawność ruchową dziecka. Przedszkole powinno przystosować dziecko do przebywania w grupie rówieśniczej, do wspólnych działań, przy jednoczesnym zindywidualizowanym procesie wychowania i nauczania. Dla realizacji tego celu należy skupić się na wyposażeniu obiektów przedszkolnych w pomoce dydaktyczne i gry edukacyjne.

4. Kadra nauczycielska

W placówkach oświatowych zatrudnionych jest 122 nauczycieli i 47 pracowników administracji i obsługi. Kadra pedagogiczna posiada wysokie kompetencje dydaktyczno-pedagogiczne. Podział według stopnia awansu zawodowego przedstawia się następująco:

- ❖ nauczyciele dyplomowani – 41
- ❖ nauczyciele mianowani – 58
- ❖ nauczyciele kontraktowi – 21
- ❖ stażyści – 1
- ❖ nauczyciele bez stopnia - 1

94% kadry nauczycielskiej posiada wyższe wykształcenie magisterskie, 55 nauczycieli ukończyło studia podyplomowe, a 5 kontynuuje naukę na studiach podyplomowych. Nauczyciele podejmują różne formy dokształcania, które w części są współfinansowane przez gminę.

Średnio na jednego nauczyciela przypada 8,65 uczniów w szkole podstawowej a w gimnazjum – 8,82 uczniów. Średni staż pracy nauczycieli w gimnazjum wynosi 15 lat, w szkołach podstawowych – 18 lat, natomiast w przedszkolu 19 lat.

Kompetencje nauczycieli i rozwój zawodowy umożliwiają pełną realizację przyjętych przez szkoły zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Trudnym problemem jest pozyskanie kadry nauczycielskiej do nauczania języków obcych (angielskiego i niemieckiego).

5. Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Szczególnej uwagi wymaga problem dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród osób w wieku 6 - 13 lat najliczniejszą grupę stanowią uczniowie o obniżonych funkcjach percepcyjno-motorycznych. Dzieci z tego rodzaju dysfunkcją uczestniczą w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych. Natomiast uczniowie z zaburzeniami mowy korzystają z terapii logopedycznej.

Drugą co do wielkości grupę stanowią dzieci niepełnosprawne. W wieku szkolnym jest 20 takich dzieci. Ośmioro dojeżdża do szkół specjalnych i ośrodków szkolno-wychowawczych, troje uczęszcza do szkół podstawowych, a dziewięcioro jest objętych nauczaniem indywidualnym. Uczniowie uczęszczający do szkół podstawowych (w tym dwoje do Szkoły Podstawowej w Czerwonej Wodzie) to dzieci niepełnosprawne ruchowo. W najbliższej przyszłości będą uczniami gimnazjum w Węglińcu. W związku z tym w pierwszej kolejności należałoby dostosować obiekty tych szkół do potrzeb dzieci niepełnosprawnych.

Dzieci zagrożone niedostosowaniem społecznym, wywodzące się z rodzin dysfunkcyjnych stanowią około 15% wszystkich uczniów. Dla nich zorganizowano świetlice środowiskowe.

W gimnazjach uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych jest około 7 %. Prowadzone są dla nich zajęcia zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej.

6. Diagnoza osiągnięć edukacyjnych uczniów

PROGRAM ROZWOJU OŚWIATY W GMINIE WĘGLINIEC W LATACH 2008 – 2013

Osiągnięcia edukacyjne uczniów są badane co roku poprzez egzaminy zewnętrzne przeprowadzane w klasach szóstych szkoły podstawowej oraz w klasach trzecich gimnazjum.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki egzaminów zewnętrznych klas VI w poszczególnych szkołach podstawowych wraz z wynikiem w 9-stopniowej skali staninowej* na tle średnich wyników ogólnokrajowych.

Sprawdzian klas VI										
rok	2004		2005		2006		2007		2008	
	punkty	stanin	punkty	stanin	punkty	stanin	punkty	stanin	punkty	stanin
średnia krajowa	26,0	wyżej średni	29,6	średni	25,3	średni	26,6	średni	25,8	średni
Szkoła Podstawowa w Ruszowie	23,4	niżej średni	28,1	niżej średni	23,7	niżej średni	25,2	niżej średni	25,3	średni
Szkoła Podstawowa w Węglińcu	26,5	wyżej średni	30,3	wyżej średni	27,3	wyżej średni	27,4	wyżej średni	25,8	średni
Szkoła Podstawowa w Czerwonej Wodzie	25,4	średni	26,1	niski	23,1	niżej średni	22,1	bardzo niski	27,4	wyżej średni
Szkoła Podstawowa w Starym Węglińcu	24,5	średni	32,4	bardzo wysoki	22,5	niski	22,3	bardzo niski	19,8	najniższy

Tabela nr 7. Wyniki sprawdzianu klas VI w latach 2004-2008 (opracowanie własne)

* Skala staninowa wykorzystywana jest do interpretacji wyników sprawdzianu zewnętrznego i wewnętrznych badań wyników nauczania. Umożliwia statystyczne porównywanie wyników uzyskanych w różnych latach na sprawdzianach zewnętrznych lub na prowadzonych w szkole w formie testów kompetencji badaniach wyników nauczania. Odpowiednim wynikom testowania przyporządkowane są następujące określenia ponumerowane od 1 do 9: *najniższy, bardzo niski, niski, niżej średni, średni, wyżej średni, wysoki, bardzo wysoki, najwyższy*

Generalnie wyniki utrzymują się na poziomie średnim, podobnie jak wyniki ogólnokrajowe. Analiza umiejętności uczniów wskazuje, iż największe braki występują w zakresie korzystania z informacji oraz wykorzystania wiedzy w praktyce. Najlepsze wyniki ze sprawdzianu uzyskują uczniowie Szkoły Podstawowej w Węglińcu. W pozostałych szkołach podstawowych wyniki te kształtują się nierównomiernie, co wskazuje na potrzebę

większego zaangażowania kadry pedagogicznej w wyrównywanie efektów kształcenia na wszystkich poziomach edukacji, a nie tylko w ramach jednego poziomu.

Tabela nr 8 prezentuje wyniki egzaminów gimnazjalnych w okresie ostatnich 5 lat z podaniem skali staninowej. Wyniki egzaminu gimnazjalnego przedstawiono odrębnie dla części matematyczno-przyrodniczej i odrębnie dla części humanistycznej.

Egzamin gimnazjalny – część matematyczno-przyrodnicza										
rok	2004		2005		2006		2007		2008	
	punkty	stanin	punkty	stanin	punkty	stanin	punkty	stanin	punkty	stanin
średnia krajowa	23,8	średni	23,9	średni	23,9	średni	25,3	średni	27,1	średni
Gimnazjum w Ruszowie	21,0	niski	25,6	wysoki	25,9	wysoki	26,8	wyżej średni	23,5	niski
Gimnazjum w Węglińcu	20,5	niski	24,5	wyżej średni	20,0	niski	24,7	średni	26,5	średni
Egzamin gimnazjalny - część humanistyczna										
średnia krajowa	27,0	średni	32,5	średni	31,4	średni	31,5	średni	30,8	średni
Gimnazjum w Ruszowie	22,5	niski	31,3	niżej średni	31,0	średni	29,5	niżej średni	29,1	niżej średni
Gimnazjum w Węglińcu	23,1	niski	31,2	niżej średni	30,6	średni	30,8	średni	31,8	wyżej średni

Tabela nr 8. Wyniki egzaminów gimnazjalnych w latach 2004-2008 (opracowanie własne)

Najwięcej problemów gimnazjaliści mają z tworzeniem i stosowaniem informacji oraz z tworzeniem własnego tekstu, co wskazuje na potrzebę włożenia większego wysiłku uczestników procesu dydaktycznego w nabywaniu tych umiejętności.

7. Stan bazy lokalowej w szkołach i przedszkolu z terenu Gminy Węgliniec

Szkoła Podstawowa im. Marii Krasickiej, ul. Kościuszki 2. 59-940 Węgliniec

Szkoła ta mieści się w dwóch budynkach. W budynku głównym, na parterze i pierwszym piętrze jest 12 sal lekcyjnych, w tym 5 przystosowanych jest do prowadzenia zajęć przedmiotowych oraz gabinet dyrektora i pokój nauczycielski. Pracownia plastyczna, biblioteka szkolna oraz czytelnia znajdują się w suterenie budynku. W obiekcie brak szatni dla uczniów. Szkoła posiada nowoczesną pracownię komputerową z 10 stanowiskami komputerowymi dla uczniów i jednym dla nauczyciela. Przy czytelnicy znajduje się

multimedialne centrum informacyjne wyposażone w 4 stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu oraz w kopiarzkę i sprzęt audiowizualny. Ponadto jedna z sal nauczania zintegrowanego jest wyposażona dodatkowo w 5 stanowisk komputerowych.

Największym problemem, jeśli chodzi o tę placówkę oświatową jest brak komunikacji pionowej i toalet przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Istotnym problemem zgłaszanym przez dyrektora jest brak szkolnej auli. Aula taka mogłaby powstać przy przebudowie patio. Istnieje potrzeba przeprowadzenia remontu elewacji i dokończenie remontu dachu budynku głównego oraz wyposażenia sal w profesjonalne i nowoczesne pomoce dydaktyczne, jak również wymiana zużytych mebli szkolnych. Księgozbiór biblioteki szkolnej wymaga uaktualnienia o nowy zbiór lektur, zgodny z aktualną podstawą programową.

Do dyspozycji szkoły jest też stary budynek, mieszczący się przy ul. Wojska Polskiego 18, wybudowany przed II wojną światową. W pomieszczeniach starego budynku są dwie sale dla dwóch oddziałów dzieci sześciolletnich. Mieści się tu również świetlica szkolna, stołówka i kuchnia wraz z zapleczem kuchennym oraz szkolne gabinety lekarski i logopedyczny. Kuchnia wydaje około 100 posiłków dziennie. Z pomieszczeń świetlicy szkolnej oraz ze stołówki korzystają również uczniowie i uczennice węglinieckiego gimnazjum. Budynek został w 2004 roku wyremontowany. Jednakże podobnie jak budynek główny szkoły, obiekt ten nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (brak komunikacji pionowej oraz poziomej - progi między przejściami do poszczególnych pomieszczeń, brak odpowiednich toalet). W obiekcie należałoby wyremontować elewacje, dach oraz zmodernizować instalację elektryczną i instalację c.o.

Gimnazjum w Węglińcu **ul. Kościuszki 5, 59-940 Węgliniec**

Gimnazjum mieści się w starym budynku postawionym jeszcze przed II wojną światową. Budynek posiada obecnie 13 gabinetów przedmiotowych, świetlica, gabinet pedagoga, pokój nauczycielski oraz gabinet dyrektora i sekretariat. Gimnazjum ma do dyspozycji dwie pracownie komputerowe z 12 stanowiskami komputerowymi w każdej. Pracownie te należałoby wyposażać w nowe meble dla tego typu sal. Istnieje potrzeba zakupu nowego wyposażenia do dwóch sal dydaktycznych oraz nowych pomocy naukowych. W szkole brak szatni dla uczniów. Budynek wymaga prac remontowych w

zakresie modernizacji instalacji wod. – kan. i c.o. Na całym obiekcie połączonym ścianą zachodnią z budynkiem sali sportowej istnieje potrzeba remontu elewacji. Budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych – brak komunikacji pionowej i odpowiednich toalet.

Lekcje wychowania fizycznego prowadzone są we wspólnej dla gimnazjum i szkoły podstawowej pełnowymiarowej sali gimnastycznej z areną główną do piłki ręcznej, koszykowej oraz siatkowej oraz siłownią i salą do gimnastyki korekcyjnej. Obiekt jest w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przy sali sportowej znajduje się kompleks boisk o sztucznej nawierzchni, oddany do użytku w 2005 roku. Są tu boisko do piłki ręcznej z wrysowanymi polami gry do piłki siatkowej, boisko do piłki koszykowej, kort tenisowy, bieżnia prosta - 60m, bieżnia i piaskownica do skoków w dal oraz rzutnia do pchnięcia kulą. Zaplecze socjalne dla boisk zapewnia sąsiadujący bezpośrednio obiekt sali sportowej.

W trosce o bezpieczeństwo uczniów obu węglinieckich szkół cały teren szkolny został objęty w 2007 roku systemem monitoringu wizyjnego.

Szkoła Podstawowa im. Bohaterów 37 pp 7 Dywizji II Armii WP w Ruszowie

ul. Zgorzelecka 2, 59-950 Ruszów

Szkoła mieści się w starym budynku wymagającym znaczących nakładów na wykonanie remontów. W budynku szkoły o pow. uż. 939 m² mieści się 11 sal lekcyjnych, pracownia komputerowa z 12 stanowiskami komputerowymi i multimedialnym projektorem, biblioteka z multimedialnym centrum informacyjnym, wyposażona w 4 stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu. W budynku są również 2 sale dla sześciolatków, gabinet dyrektora i sekretariat szkoły, pokój nauczycielski, gabinet logopedy, gabinet pedagoga szkolnego. Oprócz tego, w budynku szkoły podstawowej mieści się świetlica szkolna jako prowizorycznie zaadaptowana część korytarza na parterze budynku. Szkoła nie dysponuje pracowniami przedmiotowymi ze względu na brak przestrzeni w istniejących salach dydaktycznych. W budynku brak szatni dla uczniów. Budynek szkoły jest zupełnie nieprzystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Prawie we wszystkich salach lekcyjnych należy wymienić meble szkolne. Istnieje potrzeba zakupu nowoczesnych pomocy dydaktycznych i urządzenia sali do nauczania języków obcych. Również

pomieszczenie biblioteki szkolnej nie spełnia wymagań stawianych tego typu lokalom. W bibliotece szkolnej zgromadzono księgozbiór szkoły podstawowej i gimnazjum. Brak czytelnicy utrudnia korzystanie z księgozbioru podręcznego. Sam księgozbiór należy uzupełnić o obowiązujący kanon lektur szkolnych. Budynek szkoły nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (brak komunikacji pionowej i odpowiednich toalet).

Szkoła podstawowa posiada zbudowaną w 1994 roku salę gimnastyczną, w której prowadzone są też lekcje wychowania fizycznego dla dziewcząt i chłopców z Gimnazjum. Obiekt ten powinien w najbliższym czasie zostać poddany termomodernizacji (wymiana okien, ocieplenie budynku, remont dachu). Modernizacji wymaga również instalacja c.o. i instalacja elektryczna. Ponadto w budynku sali należałoby odnowić zaplecze socjalne.

Również przyszkolne boiska wymagają modernizacji. Dlatego w miejscu istniejących boisk, zniszczonych, wskutek wieloletniej eksploatacji, ma powstać w 2009 roku kompleks boisk współfinansowanych z budżetu państwa w ramach programu rządowego ORLIK 2012. Boiska te będą służyć również uczniom z gimnazjum.

Gimnazjum im. Orłat Lwowskich w Ruszowie

ul. Zgorzelecka , 59-950 Ruszów

Gimnazjum mieści się w budynku, który po wojnie był odremontowany i przystosowany na potrzeby szkoły podstawowej jako świetlica szkolna a od 2000 roku stanowi bazę lokalową dla ruszowskiego gimnazjum. Budynek posiada obecnie 3 sale lekcyjne, pracownię języków obcych, dwie pracownie komputerowe z 12 stanowiskami komputerowymi każda oraz gabinet pedagoga, pokój nauczycielski, gabinet dyrektora i sekretariat. Ponadto w budynku znajduje się kuchnia wraz z zapleczem oraz stołówka szkolna, w której wydawanych jest 180 obiadów dla uczniów i nauczycieli ze szkoły podstawowej i gimnazjum. Około 90 posiłków jest wydawanych w ramach programu dożywiania dzieci. W gimnazjum są dwa pomieszczenia wykorzystywane jako szatnie, o łącznej powierzchni 21,4 m² dla blisko 150 uczniów.

Ze względu na brak przestrzeni gimnazjum przechowuje swój księgozbiór w bibliotece szkoły podstawowej. Ponad 130 uczniów, w tym około 25 spoza obwodu gimnazjum w Ruszowie ma do dyspozycji 6 sal dydaktycznych (w tym 2 pracownie komputerowe) o łącznej powierzchni 285,19m². Obowiązujące standardy zakładają, iż na 1 stanowisko uczniowskie powinno przypadać nie mniej niż 2 m². Tymczasem w budynku gimnazjum

powierzchnia ta stanowi nieco ponad 60% wspomnianej normy. Wskutek tego część lekcji odbywa się w bibliotece szkoły podstawowej i w stołówce szkolnej. Stołówka szkolna pełni też funkcję świetlicy dla dzieci dojeżdżających do gimnazjum z całego obwodu. Brak przestrzeni powoduje, iż pomimo dobrego wyposażenia szkoły, nie ma możliwości prowadzenia zajęć z zastosowaniem najnowszych metod nauczania. Powierzchnia sal dydaktycznych uniemożliwia założenia w nich pracowni przedmiotowych. Małe i wąskie korytarze powodują tłok podczas przerw lekcyjnych, dyskomfort psychiczny i stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów. Budynek nie jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych – brak komunikacji pionowej i odpowiednich toalet. Istniejące sale dydaktyczne wymagają wymiany mebli lub doposażenia. Istnieje potrzeba zakupu nowoczesnych pomocy dydaktycznych.

Brak przestrzeni uniemożliwia realizację procesu dydaktycznego w sposób zapewniający jego wysoką jakość. Kadra nauczycielska gimnazjum nie może wykorzystywać swego potencjału i zdolności. Ponieważ problem ten dotyczy obu placówek oświatowych w Ruszowie, zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie, po przeanalizowaniu różnych opcji w zakresie rozwiązania wyżej wymienionego problemu, za optymalne rozwiązanie uznano budowę łącznika między obu budynkami szkół przy jednoczesnej modernizacji istniejących budynków. W związku z tym w 2005 roku przeprowadzony został konkurs na opracowanie koncepcji architektonicznej dla przedsięwzięcia. W wyniku konkursu wybrano koncepcję z następującym programem użytkowym łącznika:

- ❖ suterena: boksy szatniowe dla szkoły podstawowej i gimnazjum, z niezależnymi dojściami;
- ❖ parter: wspólny dla obu szkół zespół wejściowy z portiernią, klatką schodową i szybem windowym z platformą dla osób niepełnosprawnych, dwie czytelnie, węzły sanitarne, jadalnia wraz z nowym blokiem żywienia;
- ❖ I piętro: sekretariat i pomieszczenia biurowe dyrekcji gimnazjum, dwie sale dydaktyczne i węzły sanitarne;
- ❖ II piętro: świetlica dla gimnazjum oraz dwie sale dydaktyczne i węzły sanitarne.

Powyższe rozwiązanie w pełni zabezpieczy potrzeby lokalowe szkoły podstawowej i gimnazjum w Ruszowie oraz zwiększy standard funkcjonowania obu szkół.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży uczęszczającej do obu szkół wystąpiono z wnioskiem o wdrożenie w 2008 roku systemu monitoringu wizyjnego.

Szkoła Podstawowa w Czerwonej Wodzie

ul. Kolejowa 22, 59-942 Czerwona Woda

Szkoła mieści się w starym przedwojennym budynku. W budynku jest 5 sal lekcyjnych, 2 pracownie komputerowe z 10 stanowiskami komputerowymi każda, 2 pracownie przedmiotowe, sala dla oddziału zerowego, filia gminnej biblioteki publicznej, biblioteka szkolna, pokój nauczycielski, gabinet dyrektora, sekretariat, sanitariaty, pomieszczenie socjalne, sala gimnastyczna. W suterenie jest świetlica środowiskowa, szatnie dla uczniów oraz jadalnia dla osób objętych programem dożywiania. Do szkoły należy również sąsiadujący z budynkiem głównym, budynek gospodarczy adaptowany na sale treningową dla sekcji zapasów miejscowego UKS – u. W szkole brakuje pracowni do nauczania języków obcych. Utworzenie centrum informacyjnego przy bibliotece szkolnej mogłoby nastąpić przy połączeniu księgozbioru obu bibliotek zlokalizowanych w budynku szkolnym. W suterenie jedno z pomieszczeń należałoby zaadoptować na gabinet dla logopedy i pedagoga szkolnego, którzy zajęcia z dziećmi prowadzą obecnie w gabinecie dyrektora. Istnieje potrzeba zakupu nowego wyposażenia do sal dydaktycznych oraz nowoczesnych pomocy naukowych, jak również konieczne jest wyremontowanie ogrodzenia terenu szkoły. Ponieważ do szkoły uczęszczają uczniowie niepełnosprawni ruchowo, w trybie pilnym należy dostosować obiekt szkoły do ich potrzeb poprzez montaż windy i remont sanitariatów.

Lekcje wychowania fizycznego prowadzone są w sali gimnastycznej. Szkoła ma do dyspozycji kompleks boisk o sztucznej nawierzchni, oddany do użytku w 2006 roku. Są tu: boisko do piłki ręcznej z wrysowanymi polami gry do piłki siatkowej, boisko do piłki koszykowej, kort tenisowy, bieżnia prosta - 60m, bieżnia i piaskownica do skoków w dal oraz szachownica. Zaplecze socjalne dla boisk zapewnia sąsiadujący bezpośrednio budynek gospodarczy wykorzystywany przez UKS.

W trosce o bezpieczeństwo użytkowników boisk kompleks i teren szkoły należałoby objąć systemem monitoringu wizyjnego.

Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica w Starym Węglińcu

ul. Główna 50, Stary Węglińiec, 59-940 Węglińiec

W budynku szkoły jest 8 sal lekcyjnych, pracownia językowa, pracownia komputerowa z 8 stanowiskami komputerowymi, sala gimnastyczna, biblioteka, gabinet dyrektora, pokój nauczycielski, sekretariat. Nie wykorzystywane pomieszczenia zostaną adaptowane na stołówkę szkolną, w której będzie punkt wydawania posiłków. Szkoła jest słabo wyposażona w pomoce dydaktyczne. Niezbędne jest utworzenie pracowni przedmiotowych. Szkoła nie posiada zaplecza do realizacji programu wychowania fizycznego na świeżym powietrzu (brak boiska). Wyposażenie pracowni komputerowej również wymaga modernizacji. Należy przeprowadzić też niezbędne prace remontowe tj. remont sanitariatów na parterze z modernizacją sieci wodno-kan.

Miejskie Przedszkole Publiczne im. Św. Mikołaja w Węglińcu

ul. Kościuszki 26a, 59-940 Węglińiec

Przedszkole publiczne w Węglińcu od 2004 roku mieści się w nowej siedzibie. Liczba miejsc w przedszkolu wynosi ogółem 45 . Od momentu uruchomienia przedszkola w nowym miejscu, ma ono zarezerwowane wszystkie miejsca. W budynku są 2 dobrze wyposażone sale zabaw, przy których znajdują się łazienki i szatnie oraz 2 mniejsze pomieszczenia służące dzieciom do oglądania programów telewizyjnych oraz zabawy w suchym basenie. Każda sala zabaw służy oddzielnej grupie przedszkolaków. Dzieci w przedszkolu są podzielone na dwie grupy: grupa 3 i 4 - latków oraz grupa 5-latków. W budynku mieści się również kuchnia wraz z zapleczem kuchennym. Przy przedszkolu jest duży, bezpieczny ogród wraz z placem zabaw.

W związku z tym, iż coraz więcej rodziców chce umieścić dzieci w przedszkolu, aby zapewnić im prawidłowy rozwój w grupie rówieśniczej, może zaistnieć potrzeba rozbudowy obiektu poprzez dobudowanie sali do zabaw przestrzennych: muzycznych, plastycznych, ruchowych. Inwestycja ta oraz zmiany organizacyjne pozwolą na zwiększenie możliwości recepcyjnych o kolejny oddział przedszkolny. Jednakże przy przyjmowaniu dzieci do przedszkola należy uwzględniać sytuację rodzinną dziecka. W pierwszej kolejności do przedszkola powinny być przyjmowane dzieci z rodzin dysfunkcyjnych i rodzin będących w trudnej sytuacji socjalno-bytowej.

Ponieważ plac zabaw jest ogólnodostępny, zgłoszono potrzebę uzupełnienia jego wyposażenia oraz objęcia systemem monitoringu wizyjnego terenu przedszkola i placu zabaw.

Przedszkole Niepubliczne w Czerwonej Wodzie

ul. Kościuszki 4, 59-942 Czerwona Woda

Przedszkole mieści się w budynku po byłym przedszkolu publicznym. Są tu 4 sale, dwie służą do zabaw, a pozostałe dwie przeznaczona są do zajęć i na posiłki. W budynku mieści się również kuchnia z zapleczem kuchennym oraz szatnia i umywalnia. Obiekt wymaga wykonania najpilniejszych remontów, tj.: przebudowa schodów, remont elewacji i instalacji wod.-kan. Również ogrodzenie przedszkola i plac zabaw wymagają modernizacji.

W przedszkolu jest 25 miejsc dla dzieci. Obecnie uczęszcza do przedszkola 20 dzieci w wieku 3-5 lat.

Przedszkole Niepubliczne w Ruszowie

ul. Ratuszowa 2, 59-950 Ruszów

Przedszkole mieści się w byłym budynku przedszkola publicznego. W budynku są 3 sale zabaw, które służą również do prowadzenia zajęć z przedszkolakami. Są tu też szatnie, umywalnie i ubikacje. Mieści się tu również stołówka z zapleczem kuchennym. W budynku należy wymienić okna oraz instalację c.o. Podobnie jak w Czerwonej Wodzie, ogrodzenie przedszkola i plac zabaw również wymagają modernizacji

Przedszkole posiada duży ogród, w którym znajduje się plac zabaw. W przedszkolu jest 35 miejsc dla dzieci. Obecnie uczęszcza do przedszkola 20 dzieci w wieku 3-5 lat.

8. Nakłady na edukację

Gmina finansuje swoje zadania oświatowe z następujących źródeł:

- ❖ części oświatowej subwencji ogólnej,
- ❖ dotacji celowych na zadania własne gmin,

- ❖ dotacji celowych na zadania oświatowe z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminy
- ❖ dotacji ze środków Unii Europejskiej
- ❖ środków własnych

Kształtowanie się wydatków na oświatę oraz wysokość subwencji tzw. „oświatowej” w latach 2004 -2008(plan) przedstawia poniższa tabela.

	2004	2005	2006	2007	2008(plan)
Budżet gminy ogółem	14 411 321	16 167 220	20 424 967	19 375 319	18 650 274
% udziału wydatków na oświatę w budżecie gminy	46,14	46,85	38,26	37,97	41,83
Budżet oświaty ogółem, w tym:	6 650 433	7 574 585	7 814 450	7 356 609	7 802 204
a) subwencja oświatowa	4 699 741	4 783 721	4 966 822	4 810 575	4 967 299
b) środki własne gminy	1 950 892	2 790 864	2 847 628	2 546 034	2 834 905
% wydatków na oświatę finansowanych ze środków własnych gminy	29,33	36,85	36,44	34,61	36,33

Tabela nr 9. Wydatki na oświatę i ich udział w budżecie Gminy i Miasta Węgliniec w latach 2004-2008 (opracowanie własne)

Analizując dane z powyższej tabeli, należy stwierdzić, iż średnio w analizowanym okresie około 42% ogólnych wydatków z budżetu gminy jest przeznaczana na finansowanie wydatków związanych z oświatą. Część oświatowa subwencji ogólnej zabezpiecza około 65% ogólnych wydatków ponoszonych na oświatę.

Aby zapewnić optymalne warunki nauczania i uczenia się należy utrzymywać i rozwijać bazę placówek oświatowych na terenie gminy. Przy ciągłym i znacznym wzroście

cen nośników energii (paliwo, opał) gmina musi w coraz większym stopniu angażować własne środki w finansowanie oświaty. W głównej mierze będą to wydatki związane z utrzymaniem oddziałów przedszkolnych, świetlic, przedszkoli, zapewnieniem dojazdów do szkół oraz uzupełnianiem i utrzymaniem bazy materialnej placówek oświatowych. Aby zwiększyć wydatki na cele dydaktyczne, doskonalenie kadry nauczycielskiej, system premiowania nauczycieli, system stypendiów dla uczniów, powyższe wydatki są wciąż analizowane. Istotne wydaje się również pozyskiwanie pozabudżetowych środków finansowych, również dotacji unijnych. Działanie to jest wyzwaniem dla dyrektorów szkół jak i dla organu prowadzącego. Zaleca się wprowadzenie zmian technicznych oraz organizacyjnych funkcjonowania szkół celem zmniejszenia wydatków w placówkach oświatowych.

9. System zarządzania

Nadzór pedagogiczny nad placówkami oświatowymi w gminie Węgliniec sprawuje Dolnośląski Kurator Oświaty. Polega on na ocenie stanu, warunków i efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej placówki, wspieraniu i inspirowaniu tej działalności oraz kontroli przestrzegania prawa w tym zakresie. Natomiast organ prowadzący szkołę sprawuje nadzór w zakresie spraw finansowych i administracyjnych.

Za bieżące kierowanie działalnością szkoły czy przedszkola odpowiada dyrektor szkoły. Sprawuje on opiekę nad dziećmi i młodzieżą, jest przełożonym służbowym wszystkich pracowników, odpowiada za dydaktyczny i wychowawczy poziom swojej placówki, dysponuje środkami określonymi w planie finansowym. Mimo tak szerokiego zdefiniowania formalnego zakresu kompetencji, pozycja dyrektora szkoły w praktyce jest ograniczona. Jest on związany w sprawach finansowych decyzjami podejmowanymi przez organ prowadzący szkołę, a w sprawach pedagogicznych jest on zobowiązany do przestrzegania zaleceń formułowanych w trybie nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez kuratora oświaty.

Dyrektorzy publicznych szkół i przedszkola są powoływani w drodze konkursu. Należy nadal utrzymać zasadę powoływania dyrektorów placówek oświatowych z zachowaniem trybu konkursowego, zapewniającego konkurencyjność oraz wybór najlepszego menadżera danej placówki.

Obsługę finansową gminnych placówek oświatowych prowadzi, na mocy porozumienia organu prowadzącego z dyrektorami tychże placówek, wydzielony w strukturze urzędu gminy wydział. Rozwiązanie to jest najefektywniejsze pod względem ekonomicznym, bowiem ogranicza do minimum wydatki związane z administrowaniem placówkami oświatowymi. Jednocześnie system nie narusza niezależności dyrektorów placówek w zakresie dysponowania środkami finansowymi. W celu usprawnienia systemu należy z informatyzować system obsługi finansowej w sposób umożliwiający dyrektorowi bieżący i bezpośredni wgląd w stan budżetu swojej placówki.

Do zarządzania jakością w oświacie wprowadzono zewnętrzny system oceniania. Raz na 5 lat kurator dokonuje zewnętrznego mierzenia jakości pracy szkoły we wszystkich standardach.

III. Szanse i bariery rozwoju oświaty w gminie

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest kontynuacją i podsumowaniem diagnozy stanu oświaty w gminie i w niej znajduje uzasadnienie większość rozstrzygnięć. Na podstawie tej analizy możliwe będzie prawidłowe określenie celów, priorytetów i działań.

Szanse rozwoju	Bariery rozwoju
<ul style="list-style-type: none"> ❖ wysoki poziom kwalifikacji kadry pedagogicznej, ❖ możliwość udziału nauczycieli w podnoszeniu kwalifikacji i ich doskonaleniu, ❖ kompetentna i ambitna kadra menedżerska, ❖ jednozmianowość, ❖ dobrze zorganizowana sieć szkół, ❖ sprawny system obsługi finansowej placówek oświatowych, ❖ poczucie bezpieczeństwa dzieci wynikające z małego środowiska- mniejsza anonimowość, mniej zagrożeń, ❖ bogata oferta niepłatnych zajęć dodatkowych, realizowanych również przez świetlice środowiskowe i lokalne stowarzyszenia, ❖ dożywanie i inne formy pomocy uczniom w trudnej sytuacji materialnej, 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ niski poziom w upowszechnianiu edukacji przedszkolnej dzieci w wieku 3-5 lat, ❖ spadkowe tendencje demograficzne, systematyczny spadek liczby urodzeń, ❖ bezrobocie oraz trudna sytuacja materialna rodzin, ❖ ograniczone i niewystarczające do potrzeb środki finansowe, ❖ pogarszający się stan techniczny sali sportowej w Ruszowie, ❖ brak w gminie obiektu szkolnego przystosowanego do potrzeb uczniów niepełnosprawnych, ❖ brak w niektórych szkołach pracowni przedmiotowych, w tym pracowni do nauki języków obcych, ❖ niedostateczny rozwój centrów informacji przy bibliotekach szkolnych,

<ul style="list-style-type: none"> ❖ system motywacyjny dla wyróżniających się uczniów, ❖ system stypendialny, ❖ sprawny i tani system dowozu do szkół, ❖ bardzo dobra znajomość środowisk i otwartość szkół na uspołecznienie procesu zarządzania szkołą, ❖ możliwość pozyskania uczniów spoza obwodu szkół (gimnazjum w Ruszowie, szkoła podstawowa w Czerwonej Wodzie), ❖ dobra i pozytywna współpraca z organizacjami lokalnymi, ❖ funkcjonowanie świetlic środowiskowych w Węglińcu i wszystkich sołectwach, ❖ dobra dostępność infrastruktury społecznej – opieka zdrowotna, obiekty kultury, nowoczesne obiekty sportowe w Węglińcu i w Czerwonej Wodzie, ❖ współpraca ze szkołami z innych państw, początki wymiany młodzieży ❖ korzystne położenie geograficzne (bliskość do granicy państwa z Niemcami i Czechami), ❖ położenie w bogatym i zróżnicowanym ekosystemie borów dolnośląskich, ❖ coraz skuteczniejsze pozyskiwanie przez szkoły środków z funduszy unijnych i krajowych funduszy pomocowych ❖ dostęp do Internetu w pracowniach komputerowych wszystkich szkół 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ niedorozwój bazy sportowo-rekreacyjnej w Ruszowie i mniejszych miejscowościach gminy, ❖ niedostateczna ilość nauczycieli języka angielskiego i niemieckiego, ❖ niezadawalające wyposażenie w nowoczesne pomoce dydaktyczne, ❖ drogie podręczniki, ❖ niewystarczająca baza lokalowa szkół w Ruszowie, ❖ systematycznie wzrastający odsetek dzieci z opiniami i orzeczeniami poradni psychologiczno-pedagogicznej, ❖ duża powierzchnia gminy, ❖ duży procent dzieci dojeżdżających, ❖ małe zaangażowanie niektórych szkół w życie lokalnej społeczności, ❖ niższy od średniej wojewódzkiej wskaźnik wykształcenia mieszkańców gminy, ❖ niski wskaźnik uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym, ❖ funkcjonowanie gimnazjów w Gozdnicy oraz Osiecznicy stanowiących konkurencję w stosunku do Gimnazjum w Ruszowie
---	---

Tabela 10. Szanse i bariery rozwoju oświaty w gminie i mieście Węglińcu.

IV. Cele i działania w zakresie edukacji

Edukacja to spójny system kształcenia i wychowania obejmujący różne poziomy kształcenia, w formach instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych. W systemie tym uczestniczą dzieci, młodzież i dorośli, nabywając wiedzę ogólną lub zawodową, a także umiejętności. Edukacja sprzyja także kształtowaniu postaw niezbędnych do funkcjonowania w społeczności lokalnej.

Efektywna edukacja o wysokiej jakości jest istotnym warunkiem rozwoju społeczeństwa oraz drogą do podnoszenia jakości życia, tak w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym.

Jakość, dostępność oraz otwartość edukacji warunkują rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia Lizbońska zakłada trwały, zrównoważony wzrost gospodarczy powiązany ze zwiększeniem zatrudnienia. Realizacja tego celu nie jest możliwa bez zwiększenia inwestycji w kapitał ludzki i modernizowania systemów edukacji i szkoleń oraz działań służących poprawie ich jakości i efektywności.

Celem głównym rozwoju oświaty w gminie jest stałe podnoszenie jakości kształcenia stymulującego rozwój psychofizyczny, intelektualny i kulturalny ucznia w równoległym procesie wychowania kształtującego i promującego odpowiednie postawy oparte na poszanowaniu godności każdej osoby ludzkiej, akceptacji podstawowych norm moralnych, szacunku i miłości do Ojczyzny oraz tolerancji.

Równocześnie konieczne jest stałe podnoszenie poziomu kwalifikacji osób dorosłych, przede wszystkim kwalifikacji zawodowych oraz ogólnych kompetencji niezbędnych do funkcjonowania we współczesnym społeczeństwie.

Celami pochodnymi sformułowanego wyżej celu podstawowego, są następujące cele operacyjne:

1. racjonalizacja sieci i organizacji pracy szkół;
2. eliminowanie barier utrudniających dzieciom i młodzieży uczniom przechodzenie na wyższe poziomy edukacji;
3. wzmocnienie roli szkoły jako lokalnego centrum kultury, kształcenia ustawicznego i aktywności obywatelskiej, społecznej, zatrudnienia i rozwoju – wdrożenie programu „Otwarta szkoła”;
4. sukcesywne inwestowanie w bazę materialną placówek oświatowych – jej rozbudowa, modernizacja na miarę potrzeb nowoczesnej dydaktyki oraz wyposażenie szkół, zwłaszcza gimnazjów, w nowoczesne pomoce dydaktyczne oraz usunięcie barier architektonicznych i organizacyjnych ograniczających dostęp dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do edukacji w grupie rówieśniczej;
5. zapewnienie absolwentom gimnazjów nabycia podstawowych umiejętności, tj. posługiwanie się dwoma językami obcymi na poziomie średnio zaawansowanym, zapoznanie się i podstawowa obsługa urządzeń technologii informacyjno – komunikacyjnej, zastosowanie wiedzy teoretycznej w praktyce, korzystania z różnych źródeł informacji (w tym Internetu), zbierania i analizowania danych, rozwiązywania problemów oraz przyjęcia odpowiedzialności za własne kształcenie;
6. zapewnienie harmonijnego rozwoju fizycznego i psychicznego uczniów poprzez sport szkolny, kształtowanie nawyków prozdrowotnych i proekologicznych,

wyrównanie szans i korygowanie deficytów rozwojowych oraz zapobieganie uzależnieniom i patologiom społecznym;

7. wspieranie projektów i inicjatyw upowszechniających postawy przedsiębiorcze wśród dzieci i młodzieży;

Wymienione wyżej cele określają strategiczne kierunki polityki oświatowej w gminie. Realizacja przedstawionych wyżej celów nastąpi poprzez wykonywanie konkretnych zadań w ramach zdefiniowanych priorytetów.

Dla każdego z zadań przypisano podmioty – jednostki, które będą je realizować. Podano horyzont czasowy realizacji zadań i wskazano podstawowe źródła finansowania poszczególnych zadań.

Tabela nr 11 PROGRAM DZIAŁAŃ ORAZ HARMONOGRAM ICH REALIZACJI NA LATA 2008 – 2013

Działania		Podmioty realizujące	Termin realizacji	Źródła finansowania
1.	Racjonalizacja sieci i organizacji pracy szkół;			
1.1	Zracjonalizowanie obwodów szkolnych szkół podstawowych	Organ prowadzący	2008-2013	-
1.2	Utrzymanie optymalnej liczebności oddziałów	Organ prowadzący, Dyrektorzy szkół	2008-2013	budżet gminy,
1.3	Liczbę uczniów w klasach dostosowywać do możliwości percepcyjnych uczniów	Organ prowadzący, Dyrektorzy szkół	2008-2013	budżet gminy,
1.4	Usprawnienie systemu dowożenia uczniów, w tym również uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, z uwzględnieniem możliwości korzystania przez nich z zajęć pozalekcyjnych, bibliotek i pracowni komputerowych	Organ prowadzący, Dyrektorzy szkół	2008-2013	budżet gminy, PO KL 2007-2013
1.5.	Utrzymanie systemu obsługi administracyjno-finansowej szkół i przedszkoli z uwzględnieniem niezależności decyzyjnej dyrektorów tych placówek	Organ prowadzący,	2008-2013	budżet gminy,
2.	Eliminowanie barier utrudniających dzieciom i młodzieży przechodzenie na wyższe poziomy edukacji			
2.1	promocja i rozwój edukacji przedszkolnej, w tym: - przygotowanie do aktywnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu, - odpowiednie przygotowanie dzieci do podjęcia zadań w szkole,	Organ prowadzący, Dyrektor przedszkola i Dyrektorzy szkół, Jednostki prowadzące przedszkola niepubliczne	2008-2013	budżet gminy, PO KL 2007-2013, środki prywatne

PROGRAM ROZWOJU OŚWIATY W GMINIE WĘGLINIEC W LATACH 2008 – 2013

	- wyrównywanie szans edukacyjnych, wyrównywanie poziomu rozwoju psycho - motorycznego dzieci - dostosowanie treści i sposobów nauczania do możliwości dzieci,			
2.2	Utrzymanie, bieżące dostosowywanie do zmieniającej się sytuacji, systemu nagradzania za postępy w nauce, zaangażowanie w życie środowiska oraz wysiłek włożony w przewyższanie własnych ograniczeń ,	Organ prowadzący, Dyrektorzy szkół,	2008-2013	budżet gminy,
2.3	Realizacja samorządowego programu stypendialnego dla uczniów szczególnie uzdolnionych artystycznie, sportowo i osiągających wysokie wyniki w nauce oraz dla uczniów w trudnej sytuacji materialnej.	Organ prowadzący,	2008-2013	budżet gminy, PO KL 2007-2013,
2.4	Realizacja rządowych programów wyrównywania szans edukacyjnych i kulturowych uczniów	Dyrektorzy szkół, MGOPS	2008-2013	budżet gminy, budżet państwa, budżet województwa, PO KL 2007-2013,
2.5	Udoskonalenie pomocy psychologiczno – pedagogicznej (terapia pedagogiczna, zajęcia logopedyczne, psychologiczne, terapeutyczne) we wszystkich placówkach oświatowych gminy	Dyrektorzy szkół, Poradnia psychologiczno-Pedagogiczna w Zgorzelcu,	2008-2013	budżet gminy, budżet powiatu, PO KL 2007-2013,
2.6	Wzmocnienie profilaktycznej opieki zdrowotnej w środowisku nauczania i wychowania	Dyrektorzy szkół	2008 - 2013	budżet gminy
2.7	Doposażenie oraz wzbogacenie oferty świetlic środowiskowych	Gmina, MGOPS,	2008-2013	budżet gminy, Fundacja Wspomagania

PROGRAM ROZWOJU OŚWIATY W GMINIE WĘGLINIEC W LATACH 2008 – 2013

				Wsi, Fundacja Batorego, Polska Fundacja dzieci i Młodzieży
2.8	Wdrażanie nowoczesnych, twórczych i aktywnych metod i form nauczania	Dyrektorzy szkół we współpracy z kuratorium	2008-2013	Budżet gminy, program UE COMENIUS
2.9	Utrzymanie wypracowanego systemu finansowania programu doskonalenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli, w tym preferencji za udział w kursach i szkoleniach dotyczących wykorzystywania technologii teleinformatycznych w procesie dydaktycznym, przygotowanie do nauki języków obcych, przygotowanie do pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.	Dyrektorzy szkół, DODN	2008-2013	Budżet gminy, budżet państwa, program UE COMENIUS, PO KL 2007-2013
2.10	Zapewnienie uczniom nauki ,co najmniej dwóch języków obcych od kl. I szkoły podstawowej	Dyrektorzy szkół, organ prowadzący	2009-2013	Budżet gminy, budżet państwa, program UE: COMENIUS, Młodzież, EWT 2007-2013 PO KL 2007-2013, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności,
2.11	Wprowadzenie, we wszystkich szkołach podstawowych, zajęć z elementami	Dyrektorzy szkół, organ prowadzący	2009-2013	Budżet gminy, budżet państwa,

PROGRAM ROZWOJU OŚWIATY W GMINIE WĘGLINIEC W LATACH 2008 – 2013

	informatyki dla oddziałów nauczania zintegrowanego			PO KL 2007-2013,
2.12	Umożliwienie dzieciom i młodzieży jak najszerszego dostępu do kultury, w tym: - organizowanie wyjazdów do kin, teatrów, filharmonii, muzeów; - organizowanie spotkań z ludźmi kultury i sztuki, - organizowanie wycieczek krajoznawczych, -kultywowanie tradycji szkolnych, lokalnych i narodowych	Dyrektorzy szkół,	2008-2013	Budżet gminy, budżet państwa, EWT 2007-2013, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Fundacja PZU,
3	Wdrożenie Programu OTWARTA SZKOŁA			
3.1	Różne formy współpracy z rodzicami wszystkich uczniów: edukacja w zakresie kompetencji wychowawczych, angażowanie ich do aktywnych działań na rzecz szkoły oraz wspólne poszukiwanie nowych form udziału rodziców w życiu szkoły	Dyrektorzy szkół,	2008-2013	-
3.2	Organizowanie w szkołach zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań, szkoleń, spotkań integrujących dzieci i rodziców.	Dyrektorzy szkół	2008-2013	Budżet gminy, budżet państwa, EWT 2007-2013, PO KL 2007-2013
3.3	Umożliwienie uczniom w jak najszerszym stopniu, korzystanie z bazy informatycznej szkół, również w czasie wolnym od zajęć lekcyjnych (ferie i wakacje)	Dyrektorzy szkół	2008-2013	Budżet gminy
3.4	Udostępnienie bazy szkolnej do prowadzenia działalności oświatowej, kulturalnej,	Dyrektorzy szkół	2008-2013	Budżet gminy

PROGRAM ROZWOJU OŚWIATY W GMINIE WĘGLINIEC W LATACH 2008 – 2013

	sportowej, informacyjnej oraz edukacji ekologicznej i edukacji zdrowotnej dla mieszkańców			
3.5	Rozwój i upowszechnianie sportu wśród dzieci i młodzieży	Dyrektorzy szkół, kluby sportowe, organ prowadzący	2008-2013	Budżet gminy, budżet państwa, Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej
3.6	Rozwijanie współpracy transgranicznej szkół, w tym wdrażanie programu wymiany dzieci i młodzieży, współpraca ze szkołami w gminach partnerskich (Ukraina, Niemcy, Norwegia, Finlandia, Hiszpania, Czechy).	Dyrektorzy szkół, organ prowadzący	2008-2013	Budżet gminy, budżet państwa, program UE: COMENIUS, Młodzież, EWT 2007-2013 PO KL 2007-2013, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, Fundusz Wyszehradzki
3.6	Wdrażanie informatyzacji zarządzania szkołą	Dyrektorzy szkół,	2010 - 2015	budżet gminy, RPO WD 2007-2013
3.7	Rozwój współpracy szkół ze świetlicami środowiskowymi i lokalnymi organizacjami pozarządowymi na rzecz lokalnej społeczności	Dyrektorzy szkół,	2008-2013	Budżet gminy, środki krajowe i UE dla ngo
4	Rozwój bazy dydaktycznej szkół i placówek położonych na terenie gminy			
4.1	Budowa łącznika między Szkołą Podstawową i Gimnazjum w Ruszowie połączona z modernizacją istniejących budynków	Organ prowadzący	2009-2013	budżet gminy, WFOŚiGW, RPO WD 2007-2013
4.2	Budowa kompleksu boisk przy SP i Gimnazjum w Ruszowie i w Starym Węglińcu	Organ prowadzący, Ministerstwo Sportu	2009	Budżet gminy, budżet województwa, Fundusz

PROGRAM ROZWOJU OŚWIATY W GMINIE WĘGLINIEC W LATACH 2008 – 2013

				Rozwoju Kultury Fizycznej
4.3	Założenie systemu monitoringu wizyjnego SP i Gimnazjum w Ruszowie	Organ prowadzący	2008	budżet gminy, budżet państwa
4.4	Modernizacja budynku SP w Czerwonej Wodzie : - dostosowanie budynku do potrzeb uczniów niepełnosprawnych (toalety, winda), - urządzenie placu zabaw dla dzieci, - wymiana okien w salach lekcyjnych, - remont dachu i elewacji budynku szkolnego - założenie systemu monitoringu wizyjnego	Organ prowadzący, dyrektor szkoły	2008-2013	budżet gminy, budżet państwa PFOŚiGW, PROW 2007-2013
4.5	Doposażenie szkolnych pracowni przedmiotowych: - udział w projekcie „Pracownia przyrodnicza w każdej szkole”, - udział w projekcie „Internetowe centra informacji multimedialnych w bibliotekach szkolnych” - doposażenie szkół w programy i pomoce dydaktyczne, - zakup specjalistycznych pracowni językowych, - modernizacja istniejących pracowni komputerowych, - udział w programie e-szkoła, - wymiana wyposażenia sal lekcyjnych	Organ prowadzący, dyrektorzy szkół		budżet gminy, budżet państwa, Fundacja im. Kronenberga, PO KL 2007-2013
4.6	Remont budynku głównego Szkoły Podstawowej w Węglińcu: - remont dachu i elewacji,	Organ prowadzący, dyrektor szkoły	2008-2015	budżet gminy, budżet państwa

PROGRAM ROZWOJU OŚWIATY W GMINIE WĘGLINIEC W LATACH 2008 – 2013

	<ul style="list-style-type: none"> - adaptacja patio na aulę szkolną, - dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych (winda) - adaptacja pomieszczeń na szatnię 			
4.7	Remont budynku świetlicy SP w Węglińcu: <ul style="list-style-type: none"> - remont dachu i elewacji, - wymiana instalacji c.o. i wodno-kan. - remont sanitariatów - modernizacja budynku w celu dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych - zagospodarowanie terenu szkoły 	Organ prowadzący, dyrektor szkoły	2009-2010	budżet gminy, budżet państwa
4.8	Remont budynku Gimnazjum w Węglińcu: <ul style="list-style-type: none"> - remont elewacji, - wymiana instalacji c.o. i wodno-kan. - remont sanitariatów - modernizacja budynku w celu dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych 	Organ prowadzący, dyrektor szkoły	2009-2010	budżet gminy, budżet państwa
4.9	Remont budynku Szkoły Podstawowej w Starym Węglińcu: <ul style="list-style-type: none"> - adaptacja pomieszczeń w celu utworzenia stołówki szkolnej (punktu wydawania posiłków) - modernizacja budynku w celu dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych - wymiana okien. 	Organ prowadzący, dyrektor szkoły	2008-2013	budżet gminy, budżet państwa
4.10	Wdrażanie energooszczędnych systemów ogrzewania i oświetlenia	Organ prowadzący, dyrektor szkoły	2008-2013	budżet gminy, budżet państwa
4.11	Rozbudowa budynku przedszkola w Węglińcu – budowa sali do zabaw przestrzennych	Organ prowadzący,	2011-2015	budżet gminy, budżet państwa

PROGRAM ROZWOJU OŚWIATY W GMINIE WĘGLINIEC W LATACH 2008 – 2013

				RPO WD 2007-2013
4.12	Założenie systemu monitoringu wizyjnego terenu przedszkola i placu zabaw w Węglińcu	Organ prowadzący,	2009	budżet gminy, budżet państwa
4.13	Remonty budynków przedszkoli niepublicznych w Czerwonej Wodzie i w Ruszowie	Gmina Węgliniec	2008-2013	budżet gminy
4.14	Budowa i urządzenie placów gier i zabaw na terenie całej gminy	Gmina Węgliniec	2008-2013	budżet gminy, PROW 2007-2013

Zaprezentowane wyżej cele i zadania oraz ich realizacja przyjęte przez Radę Miejską w Węglińcu wyznaczają kierunki rozwoju oświaty. Organem odpowiedzialnym za wdrożenie programu jest Burmistrz Gminy i Miasta. Głównymi realizatorami – wykonawcami przyjętego programu będą dyrektorzy placówek oświatowych a wspomagającymi będą MGOPS, Urząd Gminy i Miasta, MGOK.

Program gminy oraz program jednostek w zależności od kształtowania się uwarunkowań rozwoju oświaty oraz zaawansowania realizacji poszczególnych zadań będą musiały ulegać weryfikacji i procesowi dostosowania do zachodzących zmian.

V. Monitoring, ewaluacja i konsultacje społeczne

Monitorowanie każdego przedsięwzięcia – czyli dbanie o prawidłowy jego przebieg przez cały czas jego trwania, polega na systematycznym zbieraniu, zestawianiu i ocenie informacji rzeczowych i finansowych w postaci ustalonych wskaźników, które opisują postęp i efekty.

Monitorowanie Programu Rozwoju Oświaty obejmuje zarówno monitoring rzeczowy, będący elementem zarządzania poprzez cele określone w programie jak i monitorowanie wskaźników finansowych, będących funkcją zarządzania finansowego projektami. W przypadku stwierdzenia spóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania podjęta będzie odpowiednia interwencja. Wyniki monitoringu będą przedkładane Radzie Miejskiej.

Zgodnie z przyjętymi standardami unijnymi należy dokonywać ciągłej ewaluacji realizowanego programu w trzech horyzontach czasowych:

- ❖ Ocena *ex-ante*, czyli przed przystąpieniem do realizacji Programu Rozwoju Oświaty. Częścią tej oceny jest określenie słabych i mocnych stron systemu edukacji w gminie.
- ❖ Ocena *ex-post*, czyli na zakończenia realizacji Programu;
- ❖ Ocena bieżąca, która posługując się mniejszą ilością wskaźników oceny pozwala na doraźną ocenę prowadzonych działań.

Skuteczność Programu Rozwoju Oświaty będzie poddawana przede wszystkim bieżącej ocenie. Sprawowana ona będzie przez Radę Miejską na podstawie sprawozdań

rocznych z postępu realizacji programu. Sprawozdania te pozwolą na dokonanie oceny skuteczności wdrażanych projektów.

Prace nad Programem Rozwoju Oświaty w Gminie Węgliniec od początku poddane były kontroli społecznej poprzez bezpośrednie poinformowanie dyrektorów placówek oświatowych o przystąpieniu do opracowania dokumentu. Dyrektorzy przedstawili swoje propozycje dotyczące nadzorowanych przez siebie placówek.

Propozycje dotyczące zadań rozwoju bazy szkolnej zostały wyspecyfikowane zgodnie z zapisami innych, obowiązujących dokumentów programowych, tj. ze Strategią Rozwoju Gminy Węgliniec na lata 2007-2015, Wieloletnim Planem Inwestycyjnym, Programem Rozwoju Bazy Sportowej w Gminie Węgliniec na lata 2007-2013.

SPIS TABEL

Tabela nr 1. Liczba urodzeń w gminie w latach 1998-2008

Tabela nr 2. Liczba urodzeń w miejscowościach należących do poszczególnych obwodów Szkolnych

Tabela nr 3. Przewidywana liczba uczniów w gimnazjach w latach 2008 – 2017

Tabela nr 4. Przewidywana liczba uczniów w latach 2008-2017.

Tabela nr 5. Saldo migracji w gminie Węgliniec w latach 2005-2008

Tabela nr 6. Obwody szkół w gminie Węgliniec

Tabela nr 7. Wyniki sprawdzianu klas VI w latach 2004-2008

Tabela nr 8. Wyniki egzaminów gimnazjalnych w latach 2004-2008

Tabela nr 9. Wydatki na oświatę i ich udział w budżecie Gminy i Miasta Węgliniec w latach 2004-2008

Tabela nr 10. Szanse i bariery rozwoju oświaty w gminie i mieście Węgliniec.

Tabela nr 11. Program działań oraz harmonogram ich realizacji na lata 2008 – 2013